

בש"פ 5169/19 - מוחמד סמואל נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5169/19

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העורר: מוחמד סמואל

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט נ' אבו טהה) במ"ת 22947-06-19 מיום 21.7.2019

תאריך הישיבה: י"ב באב התשע"ט (5.8.2019)

בשם העורר: עו"ד אילן אזולאי

בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

החלטה

1. ביום 11.6.2019 הוגש נגד העורר כתב אישום (שתוקן) המייחס לו עבירות של שוד לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); החזקה ונשיאה בנשק לפי סעיף 144(א)-(ב) לחוק; וכליאת שווא לפי סעיף 377 לחוק. בתמצית, על פי כתב האישום, העורר הגיע ביום 28.5.2019 אל סניף בנק בערד שבו מתנהל חשבונו. סמוך לסגירת הסניף, ביצע העורר כמה פעולות ויצא מהסניף. מיד לאחר שיצא חזר העורר לסניף בטענה כי זקוק לאסמכתאות נוספות. העורר הוכנס לסניף, נמסרו לו האסמכתאות, אך הוא סירב לצאת לאחר מכן כפי שהתבקש. בנקודה זו נכנס העורר אל משרדו של סגן מנהל הסניף (להלן: המתלונן), שלף אקדח גנוב, דרך את האקדח, ואיים על המתלונן תוך שהוא מכון את האקדח לעברו. העורר הציג למתלונן דף שבו צוינו סכומי כסף ומספרי חשבונות של אנשים שלהם היה חייב כסף, ואיים עליו כי אם לא יעביר את הכסף כאמור בדף, יירה בו. לאחר מכן הורה העורר לשלוש עובדות נוספות בסניף לסור אל משרדי המתלונן, בעודו מוסיף ומאיים עליו באקדח הטעון. המתלונן הסביר לעורר כי כדי

לבצע את ההעברות נדרשת פעולה נוספת במחשב אחר על ידי אחת העובדות, והעורר התיר לעובדת לגשת ולבצע. בהזדמנות זו הצליחה העובדת להזעיק עזרה על ידי שליחת דואר אלקטרוני. כל אותה העת, המשיך העורר לכוון את האקדח הטעון לעבר המתלון. בסופו של דבר, בהתאם להנחיות העורר, הועבר סך של למעלה מ-4.5 מיליון ש"ח לחשבונות שונים (צוין כי עד למועד כתב האישום טרם הושבו כ-800,000 ש"ח). זמן קצר לאחר מכן הגיעו כוחות משטרה למקום. אחד השוטרים התקשר למתלון ושוחח עם העורר. העורר אמר לו כי "אם מישהו נכנס אני יורה בו, תנו לי 10 דקות וכולכם בחיים" או דברים קרובים. זאת ועוד, במהלך האירוע, דרש העורר מהמתלון לפתוח עבורו את כספת הסניף, אך הלה השיב כי אין לו את מפתחות הכספת. לאחר שנכח העורר כי העברת הכספים הושלמה, הורה למתלון לחייג לשוטר, שוחח עמו, ואיפשר לו להיכנס לסניף הבנק ללא נשק ואפוד. השוטר עשה כן ועצר את העורר.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. ביום 26.6.2019 הסכים העורר לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, ולבקשתו הופנה לתסקיר מטעם שירות המבחן. מן התסקיר עולה כי העורר בן 25, נשוי, ולו שלושה ילדים. העורר מנהל אורח חיים נורמטיבי, אינו מתאפיין בדפוסים עברייניים ונעדר עבר פלילי לחובתו. לעורר תעודת בגרות מלאה ותואר ראשון, ומשפחתו המורחבת משמשת כמקור תמיכה. העורר תיאר כי עבר תאונת דרכים לפני מספר שנים, שבמהלכה נפגע באופן משמעותי, לרבות פגיעה בזיכרון, אחריה היתה תקופה ממושכת בשיקום, וכיום נמצא במעקב רפואי. עוד עולה מהתסקיר כי לאחרונה חווה העורר מצוקה עקב קשיים כלכליים שאלהם נקלע העסק של אביו שאותו ניהל. שירות המבחן התרשם כי העורר מתקשה להתמודד עם מצבי לחץ ומשבר, וכי במצבים כאלה הוא עלול לפעול באופן אימפולסיבי, בלי להפעיל שיקול דעת מעמיק, לרבות במחיר של הפרת חוק. נמצא כי קיים סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק (רמת המסוכנות לא צוינה). שירות המבחן הוסיף ובחן את חלופת המעצר שהוצעה על ידי העורר: מעצר בית בבית דודיו בכפר קאסם, בפיקוח ארבעה מפקחים. נמצא כי חלופה זו, בפיקוחם של שלושה מבין ארבעת המפקחים שנמצאו מתאימים לכך, יכולה לאיין את המסוכנות הנשקפת מן העורר. לפיכך, הומלץ על שחרור העורר לחלופת המעצר האמורה בתנאים מגבילים, ועל הטלת ערבויות כספיות מתאימות. כן הומלץ על הטלת צו פיקוח במשך לחצי שנה שבמהלכה ישולב העורר בתכנית טיפולית מתאימה.

3. ביום 21.7.2019 הורה בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט נ' אבו טהה) על מעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בית המשפט עמד על הכלל שלפיו גם בעבירת חמורות מן הסוג המיוחס לעורר יש לשקול חלופת מעצר, וכי תסקיר המעצר בעניינו של העורר אכן כולל המלצה על שחרור לחלופה. עוד עמד בית המשפט על כך שעובר לאירוע נושא כתב האישום ניהל העורר אורח חיים נורמטיבי, וכי הוא נעדר דפוסים עברייניים מושרשים. אף על פי כן, בית המשפט סבר כי ידם של השיקולים הנוגעים למסוכנות העורר על העליונה, נוכח מאפייני המעשה והעושה גם יחד. ראשית, הודגשה חומרת המעשים המיוחסים לעורר: שוד בנק באיומי אקדח דרוך, תוך איום על חיי אדם, כשמקור האקדח לא הוברר, וכשאין חולק כי למעשה נלווה תכנון מקדים. כמו כן, במהלך האירוע איים העורר על שוטר כי אם מישהו יכנס לסניף הבנק, יירה בו. שנית, ניתן משקל להערכת שירות המבחן כי קיימת רמת סיכון להישנות התנהגות עבריינית, בשים לב להתנהגותו האימפולסיבית כשנדרש לפתור בעיות, וכי במצב זה נכון גם להפר את החוק. על בסיס זה קבע בית המשפט כי נשקפת רמת מסוכנות גבוהה מן העורר לשלום הציבור ולביטחון, וכי שום חלופה לא תסכון.

4. מכאן הערר שלפניי. לטענת העורר, בית המשפט המחוזי לא נתן משקל הולם לנסיבותיו האישיות של העורר ובהן גילו הצעיר; היעדרו של עבר פלילי לחובתו; אורח חייו הנורמטיבי; העובדה כי זהו מעצרו הראשון וכי למעצר השפעה מרתיעה; מאפייני אישיותו כפי שפורטו בתסקיר; ורמת המסוכנות שאינה גבוהה. עוד נטען כי אמנם שירות

המבחן התרשם כי קיימת רמת סיכון להישנות התנהגות עבריינית, אך כי לא מדובר ברמת סיכון גבוהה וייתכן ואף לא מדובר ברמת סיכון בינונית. כמו כן, העורר מציין כי אמנם מיוחסות לו עבירות חמורות, אך בה בעת יש לזכור כי בזמן האירוע לא נקט באלימות פיזית נוספת, ובסוף האירוע איפשר לשוטר לעצור אותו ללא התנגדות. נטען כי בהינתן כל אלה, לא היה בסיס לסטות מהמלצתו החיובית של שירות המבחן לשחרר את העורר לחלופת המעצר שהוצעה, או על מעצר בפיקוח אלקטרוני. עוד מפנה העורר להחלטות קודמות של בית משפט זה שבהם בנסיבות חמורות אף יותר, וכשברקע תסקירים פחות חיוביים, התאפשר שחרור לחלופת מעצר.

5. בדיון שהתקיים לפניי, חזר העורר על טענותיו האמורות, וטען בנוסף כי שבועיים לפני המעשה ביצע העורר ניסיון אובדני, שלא בא לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן. המשיבה מצדה הדגישה את המסוכנות הנשקפת מן העורר נוכח חומרת העבירות המיוחסות לו, הכוללות גם עבירות נשק ואיום על חייהם של עובדי הבנק שהיו באירוע; ובשים לב לעולה מהתסקיר בדבר רמת סיכון להישנות התנהגות עבריינית.

6. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי יש לקבל את הערר באופן חלקי כפי שיפורט להלן. לעורר מיוחסות עבירות של שוד מזוין ונשק, שבצדן, כידוע, חזקת מסוכנות סטטוטורית בהתאם לסעיפים 21(א)(1)(ג)(2) ו-21(א)(1)(ג)(4) לחוק סדרהדיןפליי (סמכויותאכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). אכן, לא בנקל יעלה בידי נאשם בעבירות נשק לסתור חזקת מסוכנות זו, וברירת המחדל תהיה מעצרו מאחורי סורג ובריח, אלא במקרים חריגים(ראו למשל: בש"פ 5609/18 עאיש נ' מדינת ישראל, פסקה 11(31.7.2018); בש"פ 5187/17 עראר נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (3.7.2017) (להלן: ענין עראר); בש"פ 3380/14 מדינת ישראל נ' דבש, פסקה 10 (13.5.2014); בש"פ 4850/08 אבוהניה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (10.6.2008)). עם זאת, כמצוות סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים, גם בהינתן עבירות מסוג זה, יש לבחון אם ניתן לאיין את המסוכנות הנשקפת מן הנאשם שלא על ידי מעצרו מאחורי סורג ובריח. בענייננו, שירות המבחן המליץ על חלופת מעצר בעניינו של העורר, אך כפי שצינתי בדיון שהתקיים לפניי, בהינתן חזקת המסוכנות, חומרת העבירות המיוחסות לו והערכת שירות המבחן בדבר מסוכנות להישנות התנהגות עבריינית, מצאתי כי חלופת מעצר לא תסכון, וכי בנסיבות שלפנינו יש לבחון אפשרות למעצר בפיקוח אלקטרוני.

7. כידוע, סעיף 22ב(1) לחוק המעצרים מורה כי מעצר בפיקוח אלקטרוני של נאשם שמיוחסות לו עבירות מן הסוג המיוחס לעורר, יתאפשר רק בהתקיים "טעמים מיוחדים שיירשמו". שוכנעתי כי המקרה דנן, על מאפייניו הייחודיים ומכלול נסיבותיו בא בגדרה של דרישה זו.

8. אכן, עיון בפסיקת בית משפט זה מלמד כי לא רבים הם המקרים שבהם הורה בית משפט זה על מעצרו בפיקוח אלקטרוני של נאשם שעבר עבירות נשק מהסוג המיוחס לעורר, וודאי כך מקום שנעשה שימוש בנשק תוך איום על חיי אדם (בש"פ 5032/19 מדינת ישראל נ' ג'בארין (6.8.2019); בש"פ 5803/18 חסונה נ' מדינת ישראל (15.8.2018); בש"פ 5981/17 מדינת ישראל נ' מחאג'נה (30.7.2017)). עם זאת, בית משפט זה התיר מעצר בפיקוח אלקטרוני, גם כאשר כתב האישום כלל, בין היתר, עבירות מהסוג המיוחס לעורר, ואף בנסיבות חמורות (ראו למשל: בש"פ 668/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (29.1.2018)). מכל מקום, כידוע, הבחינה היא לעולם פרטנית, ועל בית המשפט להעריך בכל מקרה ומקרה על בסיס מכלול נסיבותיו, אם ניתן לאיין את המסוכנות הנשקפת שלא על ידי מעצר מאחורי סורג ובריח.

9. המקרה דנן הוא מורכב, שכן בין שתי כפות המאזניים ישנו מתח ברור. מצד אחד, לעורר מיוחסים מעשים

חמורים, שבמרכזם שוד מזויין - ומתוכנן - בהיקף גדול, תוך שימוש באקדח טעון, ואיום על חייהם של המתלונן ושל השוטר. מנגד, העורר הוא אדם צעיר, אב לילדים, נעדר עבר פלילי ורקע חייו נורמטיבי לגמרי. נראה כי האירוע המיוחס לו בכתב האישום הוא אירוע חריג וקיצוני במכלול חייו, אשר גם במהלכו לא נקט העורר באלימות נוספת (מבלי לגרוע מחומרת המיוחס לו), וכשבסופו איפשר את מעצרו ללא התנגדות. כמו כן, שירות המבחן המליץ על שחרור לחלופת מעצר אף ללא פיקוח אלקטרוני, והכל כמפורט לעיל. בהינתן המכלול האמור, ומשהעורר אינו "נטוע" בעולם העבריינות, שוכנעתי כי ניתן להקחות את המסוכנות הנשקפת ממנו באמצעות מעצר בפיקוח אלקטרוני, בתנאים שיפורטו להלן.

10. אני מורה אפוא על השבת עניינו של העורר לבית המשפט המחוזי לצורך קבלת דיווח מאת מנהל הפיקוח האלקטרוני כאמור בסעיף 22ב(ג) לחוקהמעצרים, שיבחן את אפשרות הפיקוח האלקטרוני בבית דודיו של העורר בכפר קאסם, בפיקוח שלושת המפקחים שנמצאו מתאימים לכך על ידי שירות המבחן, כאשר בכל עת יימצא העורר בפיקוחם של שני מפקחים לפחות.

11. אם יימצא כי ניתן להורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני, יקבע בית המשפט המחוזי את הערבויות הדרושות ואת סכומן. בנוסף, ככל שייקבע שיש היתכנות למעצר בפיקוח אלקטרוני, יינתן צו פיקוח מעצר למשך 6 חודשים.

ניתנה היום, י"ג באב ה'תשע"ט (14.8.2019).

ש ו פ ט